

Az egyetemi szintű közgazdászképzés első lépései Győrben

Immár negyedszázados múltra tekint vissza az egyetemi szintű közgazdászképzés a Rába partján. Fiatal olvasóknak jelzem: az igazi tét sosem a közgazdászképzés volt, hanem az egyetemmé válás. Az akkori szabályok szerint ugyanis az egyetemi cím adományozásának elengedhetetlen előfeltétele volt akkreditált egyetemi szak(ok) jelenléte az intézmény falain belül. A Főiskola és az Universitas Alapítvány vezetői úgy látták, hogy a trójai faló szerepét a Közgazdasági Fakultásra bízák. A jogászképzés kihelyezett formában (ELTE) volt jelen akkortájt, jóval kényelmesebb és egyúttal kockázatmentesebb módon. Tudjuk, a nagyszabású projektnek happy end lett a vége, 2002-ben egyetemalapítás volt. A vonatkozó kar elnevezése Jog- és Gazdaságtudományi lett, nem pedig fordítva. Ez engem, mint közgazdászt, és mint alapító dékánt nem frusztrált, de a Közgazdasági Fakultás velem hatalmas tempóban dolgozó munkatársaival szemben kissé méltánytalan volt. Ám a soha ki nem mondott győri alaptétel „az egyetem mindenk fölött” mindezt természetesen felülírja.

1996 tavaszán a Magyar Közgazdasági Társaság éves vándorgyűlésének Győr adott otthont. Mint elnök, késő délután járkáltam a szekciók között, a Főiskola parkolójában összefutottam Szente Bélával, aki akkor a Fakultás igazgatóhelyettese volt. Elegancia, vállra vetett zakó, cigaretta, mindig szomorkásan komoly arc, megy hazafelé. Sok a munka? Mindig sok. Kezet fogunk, megy tovább. Akkor éreztem, hogy számomra Győr még tartogat mást is. Nyáron – a szabadságom előtt egy nappal – a mai nevén Corvinusos irodámban felkeresett Szekeres Tamás főigazgató, akit ha nem ismertem volna meg, az életem sokkal szegényebb lenne. A négy szemközti, rendkívül intenzív és sodró megbeszélés maximum húsz percig tartott, két nem könnyű ember hamar szót ért. A gáláns ajánlatra kellő alázattal igent mondtam. Vállalt feladatomban az egyetemi szintű közgazdász képzés programjának kidolgozása és az egyetemi képzés elindítása lett. (Fakultásigazgatóként és természetesen tanárként is.) Ősszel beiktattak, és elkezdtem a munkát, ami nem ért felkészületlenül, dékánhelyettesi, rektorhelyettesi múlt állt mögöttem, 25 éves felsőoktatói gyakorlattal. Szekeres Tamás egy kora reggeli megbeszélésen a dolgozósobájából a híd felé mutatott: Látod Jóska, milyen sok diák jön? Ez a lényeg. Nála senki nem akarta jobban az egyetemet.

Télre megismertem az egyik közvetlen közegemet, az oktatói kart. Természetesnek tekintetem, hogy a tanárok három csoportba voltak sorolhatók az egyetemi céllal kapcsolatban: drukerek, kibicek és ellendrukerek. Azt már egyáltalán nem tartottam annak, hogy voltak kollégák, akiknek főiskolai besorolása sem volt védhető, és volt olyan is, aki két szinttel lejjebb volt besorolva a megengedettnél. Az első, általam elnökölt Fakultás Tanácsi ülésen egy kollégánk 27 perces hozzászólást tartott. A magas labdát leütve világossá tettem, hogy egyetlen további tanácsülés sem lesz hosszabb, mint 27 perc. Ez nagyjából így is lett. Egy oktatói viselkedési ügyben (mai nevén #metoo) hallgatói panaszok alapján kemény döntést kellett hoznom, ma is ugyanazt tenném. Nagy öröömre szolgált, hogy az általunk új szellemben koreografált fakultási pedagógusnapok igen bensőségeseknek bizonyultak, amit az oktatók külső megjelenésükkel is nyomatékosítottak. Egyre több embernek lett a szívügye az universitas.

A hallgatói oldallal kapcsolatban kellemes tapasztalatokat szereztem. Évfolyamszintű tárgyat tanítottam (Gazdaságpolitika), és a kérdésekből, a reagálásokból, a vizsgadolgozatokból kitűnt, hogy az emberanyag a célok megvalósítását illetően nem lehet akadály. A hallgatói képviselő

pedig teljes mellszélességgel az egyetemmé válás mellé állt. Nyilván a rendszeres hallgatói – oktatói focimeccsek is pozitív irányba hatottak.

A koncepció kialakítása egyszerűnek tűnt annyiban, hogy a külső determinációkhoz való igazodás elkerülhetetlen volt. Magyar szemmel már akkor hatalmas lobbikörök harcoltak a közgazdászképzés intézményi szintű bővítéséért, a leegyszerűsített vezérgondolat az engedélyt „sehová, csak hozzánk” volt. A Magyar Akkreditációs Bizottság nyilvános (és kevésbé nyilvános) szumó birkózási helyszín volt. A mi kérelmünk benyújtása előtt a gazdasági főiskolák köréből még senki sem kapott egyetemi szintű oktatási engedélyt. Talán mai szemmel is logikusnak tűnik, hogy egy újabb, kisebb trójai falovat konstruáltunk. Abból indultunk ki, hogy a győri főiskolai szintű közgazdászképzést – ha jórészt hallgatólagosan is – elismerték. Azt senki nem állíthatta, hogy a város, illetve a régió újabb egyetemi diplomás közgazdákát nem tudna felszívní. A finanszírozás – az állami normatívákon túl – magas szinten biztosítva volt. Az aktuális faló a kiegészítő képzést vizionálta, amely a főiskolai képzésre épült, és a közgazdász egyetemi karokon akkor már elterjedt volt. Kezdetnek alacsony hallgatói létszámot terveztünk, hogy ez se lehessen szálka az akkreditálók szemében.

A fentiek alapján a tanrendre (curriculum), és az oktatók „minőségére” kellett koncentrálnunk. A tanrend megalkotása nem jelentett gondot, kellő tapasztalat állt rendelkezésre, és a működő, hasonló képzések tanmenetei is kiindulópontok lehetettek. Amit hozzátehetünk, és hozzá is kellett tennünk az az értelmiségi horizont tágitásában, a társadalmi-gazdasági viszonyok hazai és nemzetközi bemutatásában, és a gyakorlatinak tűnő, de elméleti háttérrel bíró makro- és mező szintű ismeretek applikálása volt. Mindehhez kellő oktatói háttérrel is biztosítani tudtunk. A tanrendben kötelezővé tettük, hogy jövőző „egyetemistáink” néhány tárgyat angolul, vagy/és németül hallgassanak.

Az engedélyt a minisztérium 1997 közepén adta meg, az akkreditációs kérelmünket elsőre viszont elutasították, ezért a tárca 1998-as indításra módosított. Közben összelejtük az oktatást. (A Corvinus jogelődje, személyesen Palánkai Tibor rektor hallgatói jogviszonyt biztosított diákjainknak.) Az akkreditációs határozatban megnevezett kifogások a jogi csúrés-csavarástól a mondvacsinált okokig tartó íven helyezkedtek el. A döntéshozók viszont elkövették azt a hibát, hogy más, sokkal gyengébb kérelmeket csont nélkül elfogadtak. (Lobbik harca.) Mindezeket szigorúan magánlevélben jeleztem az oktatási miniszternek, egyúttal tájékoztatva arról is, hogy észrevételeimet saját költségemen a sajtónyilvánosság elé fogom tární. A szemafor hirtelen zöldre váltott. A MAB kiadta az engedélyt. 1998-ban már győri saját joggal folytathattuk a képzést.

Szinte megható volt érzékelní, hogy a tanerők milyen empátiával oktattak az egyetemi szinten (is), beleértve olyan felsőoktató klasszisokat is, mint Honvári János, Meyer Dietmar, Solt Katalin és Böhm Antal. Az „igazolt” ismert kutatók – mint például Simai Mihály, Gál Péter, Hajdu Ottó, továbbá a Közgazdasági- és Regionális Tudományi Kutatóközpont munkatársai – is sokat tettek. A főiskolás hallgatóinkon is látszott: új távlatok nyílnak helyben is. Az alacsony létszám szinte szemináriumi tereppé változtatta az előadásokat, lehetővé téve az interaktivitás érdemi meglétét. Színvonalas diplomamunkák születtek, első végzettjeink vitték, viszik az Egyetem jó hírét, körükből többen elismert felsőoktatókká váltak.

A többit már tudjuk. Ám mint felkért visszaemlékező, két apró, de nagyon színes díszítő „sorral” zárnék, kellő szubjektivitással. A munkámat Győrben technikai és titkárnői értelemben a méltán szigorú Éva, Szén Andrásné fogta össze. Halkan, észrevétlenül és hibátlanul. Egy pedagógusnapon hallótávolságomban a nyelvészek megkérdeztek, milyen főnök vagyok. Életemben a második legjobb, mondta. Ezt nagyon megbecsülöm. A másik személy a krónikás, a „sajtós”, aki a riportokra mindig annyira felkészült, hogy az alany sokszor elbújhatott mögötte: Winkler Csaba, a program elkötelezettje. Rajta kívül senki sem tudja csupa nagybetűvel mondani azt, hogy EGYETEM.